

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ DİSİPLİN KANUNU'NDA YER ALAN, FİİLİN İDARİ YAPTIRIMA BAĞLANMIŞ OLMASININ, DİSİPLİN CEZASI VERİLMESİNE ENGEL TEŞKİL ETMEYECEĞİ KURALI :

Hazırlayan: Avukat Orhan ÇELEN

Ankara Barosuna kayıtlı,

FİİLİN İDARİ YAPTIRIMA BAĞLANMIŞ OLMASI, DİSİPLİN CEZASI VERİLMESİNE ENGEL TEŞKİL ETMEZ:

(6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 4 üncü) Maddenin dördüncü fıkrası ile, diğer kanunlarda kabahat olarak tanımlanmış fiillere de disiplin amirleri tarafından disiplin cezası verilebilmesi amaçlanmıştır. Örneğin, nöbet mahallinde sigara içen bir personelin fiili, mevzuatta idari para cezasını öngören bir kabahat olarak düzenlenmiş olsa bile, nöbet talimatına aykırı hareket etmesi nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırılması da mümkün olacaktır(Madde Gerekçesi).

AÇIKLAMA:

6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası ile, diğer kanunlarda kabahat olarak tanımlanmış fiillere de disiplin amirleri tarafından disiplin cezası verilebilmesi amaçlanmıştır. Örneğin, nöbet mahallinde sigara içen bir personelin fiili, mevzuatta (5326 sayılı Kabahatler Kanunu, Md. 39) idari para cezasını öngören bir kabahat olarak düzenlenmiş olsa bile, nöbet talimatına aykırı hareket etmesi nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırılması da mümkün olacaktır(Bkz. Madde Gerekçesi). Keza askeri

mahalde kumar oynayan kişinin eylemi de, idari para cezasını öngören bir kabahat olarak düzenlenmiş olsa bile, kişiye kumar oynamak disiplinsizliğinden dolayı TSK.Dis.K.nun 19 uncu maddesinin 1-i bendinde yazılı disiplinsizlik cezası verilmesi söz konusu olabilecektir.

2.1.2017 tarih ve 682 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4/4 üncü maddesinde de benzer bir hükme yer verilmiştir: *“Bir fiilin diğer kanunlar kapsamında idari yaptırıma bağlanmış olması, aynı fiile bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamında disiplin cezası verilmesine engel teşkil etmez.”* 657 sayılı DMK.nun 131/2 inci maddesi de, *“Memurun ceza kanununa göre mahküm olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olamaz.”* hükmünü amirdir.

Anayasa Mah.nin bir kararında, bu ilkenin mutlak olmadığı, konu bakımından birbirine benzeseler dahi, korunan hukuki yararı, unsurları, amacı ve neticesi farklı olması nedeniyle aynı fiilin ayrı hukuk disiplinleri kapsamında farklı şekillerde mütalaa edilmesinin mümkün olduğu vurgulanmıştır. Kararda bu ilkeye ile ilgili olarak şu değerlendirmelerde bulunulmuştur: *“Hukuk devleti ilkesi ve ceza hukukunun temel ilkeleri arasında yer alan “aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz (ne bis in idem)” ilkesi gereğince, kişi aynı eylem nedeniyle birden fazla yargılanamaz ve cezalandırılmaz. Ancak, bu ilke mutlak olmayıp, konu bakımından birbirine benzeseler dahi, korunan hukuki yararı, unsurları, amacı ve neticesi farklı olması nedeniyle aynı fiilin ayrı hukuk disiplinleri kapsamında farklı şekillerde mütalaa edilmesi mümkündür. Bir fiilin söz konusu hukuk disiplinlerinin öngördüğü farklı yaptırımlarla cezalandırılması hukuk devleti ve “aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz” ilkesine aykırılık teşkil etmez. Bu nedenle almış oldukları 1.00 promilin üzerindeki alkolün etkisiyle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare*

edemeyecek hâlde olmalarına rağmen araç kullanan sürücülerin, idari para cezası yanında, ayrıca ceza yaptırımıyla da cezalandırılmalarını öngören kuralın Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.”¹

Personelin disiplin cezasını gerektirecek fiil veya hali, aynı zamanda ceza yargılamasını da gerektirebilir. Bu durumda; ilgili personel bakımından yürütülen disiplin soruşturmasının sonuçlandırılması için, o'nun hakkındaki adli soruşturma sonucu beklenmez. Esasen, ceza mevzuatına göre mahkûm olması veya olmaması (mahkûmiyet, beraat, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesi vb.) disiplin cezasının uygulanmasına engel teşkil etmez.

30.3.2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. Bölüm, 16-21 inci maddeleri arasında “İdarî Yaptırımlar” düzenlenmiştir. Buna göre, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir(Md. 16/1). İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir (Kab.K. 16/2). İdarî para cezası ise 17. madde de düzenlenmiştir. 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 11.05.2005 tarih ve 5349 sayılı Kanun ile değişik 7. maddesiyle “kanunlarda” yer alan ve yaptırımı hafif hapis ya da hafif para cezası veya her ikisi olan fiiller, idari para cezasına dönüştürülmüş ve bu dönüştürmenin esasları belirlenmiştir. Bu düzenlemenin amacı da, suç olarak bulunmasına gerek görülmeyen TCK ve özel yasalardaki çok sayıda eylemin kabahate dönüştürülmesidir. Bu madde ile de, ilgili kanunlarda Kabahatler Kanunu hükümlerine uygun değişiklik yapılınca kadar, daha önce işlenmiş eylemler hakkında ne suretle hüküm kurulacağı gösterilmiştir.² İşte gerek

1 Any.Mah., 5.3.2015, E.2014/124, K.2015/24

2 Uğur, Hüsamettin: “Kabahatler Kanunu ve 5252 Sayılı Kanun'a Göre İdari Para Cezası ve Yargıtay Uygulaması”, TBB Dergisi, Sayı 85, 2009, s.189-191

Kabahatler Kanunu ve gerekse diğer kanunlarla idari yaptırımı bağlanmış olan bir eylemin, aynı zamanda TSK.Dis.K. yönünden de bir disiplinsizlik oluşturması mümkündür. TSK. Dis.K.nun 4/4 üncü maddesinde öngörülen bu kuralla, diğer kanunlarda kabahat olarak tanımlanmış fiillere de disiplin amirleri tarafından disiplin cezası verilebilmesi amaçlanmıştır.